

Hoe nood wet brak in Sexbierum bij opvang van Oekraïners

De gemeente Waadhoeke moet van Den Haag dit jaar 255 opvangplekken regelen voor gevluchte Oekraïners. Maar gaat dat altijd volgens de regels? Sexbierumers maken bezwaar tegen de manier waarop de gemeente wel heel snel zaken deed in hun dorp.

..... OORLOG IN OEKRAÏNE

Richard de Boer en Niek Donker

Het gaat ons niet om de komst van Oekraïners die op de vlucht zijn, daar zijn we helemaal niet op tegen”, wil José Brink uit Sexbierum allereerst benadrukken. „Maar hoe hier de opvang erdoor is gedrukt, daar klopt niets van.”

Zij is een van de 28 omwonenden die bezwaar maken tegen een opvanglocatie voor Oekraïners in de dorpskern van Sexbierum. Daarvoor zijn zes panden samengevoegd en omgekat. Inmiddels zijn de panden aan de Alde en Nije Buorren – een voormalig winkelpand en omliggende woningen – in gebruik genomen als tijdelijk onderkomen voor maximaal 55 Oekraïense vluchtelingen. De eerste vier kwamen aan op 1 juni.

De opvanglocatie in Sexbierum is een initiatief van vijf ondernemers uit Heerenveen, Lemmer en Harlingen. Nadat zij begin dit jaar de gemeente Waadhoeke een voorstel deden voor tijdelijke huisvesting van Oekraïners, werden de panden aangekocht en verbouwd. Nu ontvangen de ondernemers sinds juni elke week een bedrag van bijna 20.000 euro voor de opvang. „Hier is handjeklap gespeeld met de gemeente”, vermoedt Brink. „Wij zijn als dorpsbewoners volledig weggezet.”

„De gemeente viel als een blok voor dit plan, terwijl er goede alternatieven waren”, zegt een andere omwonende*, die anoniem wil blijven. Hij wijst op het gebouw van de voormalige basis-

school de Barraboech. „Dat heeft grote lokalen, een groot plein eromheen en de gemeente heeft het in eigendom. Maar in plaats daarvan gaat ze met ondernemers in zee, die met een Franse slag in drie maanden tijd een verbouwing doen en overal goedkeuring voor krijgen. Het verbaast me hoe de gemeente dit alles heeft toegelaten.”

Reconstructie

Dat de opvanglocatie in Sexbierum merkwaardig tot stand is gekomen, komt naar voren uit een feitenreconstructie. Op 23 januari van dit jaar hebben de ondernemers een gesprek met de gemeente, die dan druk op zoek is naar tijdelijke opvanglocaties voor in totaal 255 Oekraïense ontheemden. Met grote voortvarendheid worden er zaken gedaan. Dezelfde dag nog dienen de ondernemers een vergunningsaanvraag voor de verbouwing in.

Een paar weken later wordt een bruikleenovereenkomst getekend voor het tijdelijk huisvesten van 55 Oekraïners aan de Alde en Nije Buorren. Daarin wordt vastgelegd dat de gemeente per juni een vergoeding van 19.800 euro per week betaalt voor uitvoering van onderhoud en verbruik van gas, water en licht. De overeenkomst loopt in elk geval tot eind maart 2024, zolang de Europese richtlijn voor de tijdelijke opvang van Oekraïners geldt, en de kans is groot dat die richtlijn nog wordt verlengd zolang

De Nije Buorren in Sexbierum. Foto: Simon Bleeker

gekwalificeerd. „Dan zou het huurrecht van toepassing zijn, met alle rechten en verplichtingen. Ik kan natuurlijk niet in hun hoofden kijken, maar de benaming ‘bruikleen’ en het echte oogmerk van de ondernemers is bij mij wel omgeven met vraagtekens.”

Harlingen

Willen de vijf ondernemers ‘om humanitaire redenen’ bijdragen aan de opvang van oorlogsvluchtelingen, zoals in de bruikleenovereenkomst staat, of gaat het hier om een uitgekookt verdienmodel? Eind 2021 zorgden de vijf voor enige reuring in Harlingen toen zij het voormalige cafépand ‘t Pypke aan de Kleine Voorstraat kochten om er twintig arbeidsmigranten te huisvesten. Zonder vergunning werd begonnen met de verbouwing.

Buurtbewoners kwamen in verzet. „Waarom zou je zo’n mooi pand bouwen met kamertjes, zonder lichtinval en ventilatie? Ze zeggen dat ze mensen willen helpen, maar doe er dan wat moois mee en biedt het belangeloos aan”, zegt Jules Dutrieux, die een petitie tegen het plan begon en aan het gemeentebestuur aanbod. „Hun plan kwam daardoor onder druk en is toen niet doorgegaan. Ze waren natuurlijk kwaad dat we verzet hebben gepleegd. Er zit gewoon geld achter, dat is de enige drijfveer.”

Op die vermoedens reageert Waterlander laconiek. „Ik kan me voorstellen dat mensen dat denken, maar het is iets waar we in zijn gerold.” In de zes panden in Sexbierum wilden de ondernemers aanvankelijk appartementen bouwen, maar dat keurt de gemeente af. Dan vernemen ze over het gebrek aan opvangcapaciteit voor Oekraïners en maken ze met architectenbureau Alynia een plan voor 21 wooneenheden. Wie de tekeningen voor de appartementen uit juli 2022 erbij pakt, ziet dat het oorspronkelijke plan van de ondernemers alsnog lijkt te zijn goedgekeurd door de gemeente.

„De gemeente was direct enthousiast”, vertelt Waterlander. „Dat verraste ons, maar we mochten gewoon direct los. Ga aan de slag, zeiden ze. En dat hebben we gedaan. Vergunningen en gedetailleerde tekeningen, dat kwam daarna wel.”

Toekomst

Bij de omwonenden blijft de grootte zorg wat er na de tijdelijke huisvesting van Oekraïners met de panden gaat gebeuren. „Uiteindelijk willen we er appartementen voor starters en senioren uit het dorp van maken”, zegt Waterlander. „Daarover willen we met dorpsbelang om tafel.”

Dat klinkt in elk geval niet heel anders dan wat bezwaarmakers als José Brink het liefst zien. „Wij vinden dat er gewoon woningen moeten komen. En wie daarin komt te wonen, maakt ons verder niet uit.”

**naam is bij de redactie bekend*

de oorlog in Oekraïne voortduurt.

Op het moment van tekenen zijn de ondernemers nog geen juridisch eigenaar van de panden, maar met deze zekerheid in de zak kopen ze de panden definitief op 27 februari en 19 april. Ze sluiten een hypotheek af voor 2,1 miljoen euro en een duurzaamheidslening van twee ton bij het provinciale Fûns Skjinne Fryske Energzy.

Terwijl de vergunning pas op 8 mei is verleend, beginnen de bouwwerkzaamheden volgens dorpsbewoners al in februari. „De straat werd afgezet, pur en tempex dwarrelde overal heen en er is ook nog asbest verwijderd, maar de gemeente weet niet hoe”, zegt de anonieme omwonende. „Er is amper toezicht geweest en op onze

.....
Waarom zou je zo’n mooi pand volbouwen met kamertjes, zonder lichtinval en ventilatie?
Jules Dutrieux

handhavingsverzoeken is nooit serieus gereageerd.”

Raadvragen

Over de handel en wandel in Sexbierum stellen de oppositiefracties ChristenUnie, VVD en CDA in het voorjaar vragen aan het college van Waadhoeke. „Het is ons niet duidelijk geworden wat de reden is om voor deze locatie te kiezen”, blikt ChristenUnie-raadslid Bernita Hakvoort terug. „Zorgvuldigheid gaat boven snelheid en in dit geval heeft de gemeente zeer snel gehandeld. Wij hebben nog steeds vraagtekens bij de gang van zaken.”

Sexbierumers hadden liever gezien dat de Barraboech als opvanglocatie

was gekozen. In een mail aan deze krant antwoordt de gemeente eenvoudigweg dat het leegstaande schoolgebouw niet eerder in beeld is geweest. ‘Daarbij zou dit gebouw worden verkocht.’ Ook zou uit ervaring blijken dat het ‘voor de gemeente in verhouding beter is om deze opdracht niet zelf te doen, maar door een marktpartij uit te laten voeren.’

Over de afgesproken vergoeding van 19.800 euro per week wil de gemeente niet meer kwijt dan dat die is gebaseerd op een rekenom van 360 euro per Oekraïner per week. Wander Waterlander, een van de vijf ondernemers, is daar wat opener over. „De gemeente deed een voorzet, daar heb ik een voorstel op gedaan en wat er nu staat is er uitgekomen.”

Normbedrag

Die afgesproken vergoeding ligt daarmee vele malen hoger dan de normbedragen die het rijk hanteert. Waterlander over die marktprijs: „Dat heeft van ons uit te maken met de hoogte van de investeringen, want de opvang van Oekraïners is tijdelijk. Zo staat het ook in de overeenkomst.”

Omdat de vergoeding ruimschoots de kosten overschrijdt, moet de bruikleen als verkapte huur worden gezien, zegt emeritus hoogleraar aanbestedingsrecht Huib van Romburgh van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij denkt wel te snappen waarom de overeenkomst niet als huur wordt

Waadhoeke en de opvang van Oekraïners

In heel Nederland staan momenteel ruim 95.000 Oekraïners geregistreerd die de oorlog in hun land zijn ontvlucht. Burgemeesters worden met een **beroep op het noodrecht verplicht** om de opvang van Oekraïners in hun gemeente te regelen. Daarbij worden

geen inspraakprocedures gevolgd en mag tijdelijk worden afgeweken van het bestemmingsplan. In Waadhoeke moeten er dit jaar 255 opvangplekken komen. Zo is er intussen opvang in **Franeke bij motel de Valk, op het hotelschip Mare Luna** en in een

aantal semi-zelfstandige woningen. Ook in woonzorgcentrum Nij State-lân in Menaam, pension Weltevree in Minnertsgea en sinds juni in Sexbierum krijgen Oekraïners onderdak. **Mogelijk komt daar in augustus nog een locatie in Herbaijum bij.** Dan heeft de gemeente

voorlopig haar taakstelling gehaald. **De kosten voor alle opvangplekken in Waadhoeke worden dit jaar geschat op 7,9 miljoen euro.** Vanuit het rijk wordt de gemeente hiervoor gecompenseerd met een normbedrag van 83 euro per opvangplek per

dag. Dat behelst **onderdak, maar ook bijvoorbeeld beveiliging, dagbesteding en leefgeld.** Voor alleen onderdak, gas, water en licht kom je uit op zo’n 160 euro per week (waar Waadhoeke **de ondernemers in dit geval 360 euro betaalt**).